Beste gemeenteraadsleden en -besturen,

In dit schrijven bieden we u een aantal handreikingen aan die behulpzaam zijn bij het maken van uitnodigend beleid voor de huisvesting van internationale medewerkers in uw gemeente. Als nieuw raadslid en/of college staat u immers voor een belangrijke huisvestingsopgave voor deze en andere doelgroepen: er bestaan grote zorgen over het huidige tekort aan reguliere woningen en aan goede huisvestingslocaties voor internationale medewerkers. De aanhoudende berichtgeving in de media onderstreept de problematiek en de urgentie hiervan. Door ruimte te geven aan de realisatie van short- en midstay huisvestigingslocaties binnen uw gemeente, kan het huisvesten van internationale medewerkers in reguliere woningen aan banden gelegd worden. U krijgt een extra instrument in handen om de druk op de reguliere woningmarkt te verlichten.

Hoe groot de noodzaak is om extra huisvesting te realiseren voor deze specifieke doelgroep, wordt cijfermatig onderbouwd door een recent onderzoek dat onderzoeksbureau Decisio in opdracht van Greenports Nederland uitvoerde. Uit dat onderzoek blijkt onder andere dat het aantal internationale medewerkers jaarlijks blijft groeien met 4,5%, terwijl het aanbod aan woonruimte daarbij achterblijft.

Het tekort aan kwalitatief goede huisvestingslocaties speelt in alle sectoren en in iedere gemeente, dus ook in de uwe. De land- en tuinbouwsector neemt de eigen verantwoordelijkheid voor het goed huisvesten van de internationale medewerkers serieus. Er zijn legio ondernemers die – al dan niet in samenwerking met een uitzendbureau of huisvester – willen investeren in de realisatie van nieuwe huisvesting. Dat lukt alleen in samenwerking met een gemeente die hierbij faciliteert. Denk daarbij aan passend beleid, samenwerking en afstemming met buurgemeenten, locatie-onderzoeken, goede registratie en politiek en bestuurlijk draagvlak voor en steun aan de goede initiatieven.

Als u aan de slag gaat met dit onderwerp, dan kan dat bijvoorbeeld door specifieke aandacht voor deze doelgroep te besteden in de woonvisie en door het opstellen van een apart beleidskader. Dat het nodig is blijkt, zoals eerder vermeld, uit de onderzoekresultaten van Decisio, die we derhalve als bijlage bijvoegen. Dat het mogelijk is, laat het digitale inspiratieboek met vijftien inspirerende voorbeelden zien. Ook dit boek bieden wij u in de bijlage graag aan. Daarnaast wijzen wij u graag op het ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten van de VNG, te bereiken via arbeidsmigranten@vng.nl.

In onze optiek is dit onderwerp te belangrijk om er geen werk van te maken en de praktijk laat zien dat er oplossingen voorhanden zijn. We hopen dan ook dat u hier proactief mee aan de slag gaat. Heeft u vragen over deze brief of kunnen we u op welke manier dan ook helpen, aarzel dan niet om met ons contact op te nemen via huisvesting@greenports-nederland.nl.

Met vriendelijke groet,

Gerard Mostert
Voorzitter bestuurlijke tafel Voorzitter LTO
Huisvesting internationale medewerkers
Greenports Nederland

Eric Douma
Commissie Ondernemerschap
en Onderwijs

Bijlage 1: Decisio-rapport van de provincie waar uw gemeente onder valt
Bijlage 2: Belangrijkste conclusies en inzichten uit het Decisio-rapport
Bijlage 3: Inspiratieboek huisvesting internationale medewerkers

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

ARBEIDSMIGRANTEN IN PROVINCIE NOORD-BRABANT

Factsheet kerngegevens
5 april 2022

NB: Decisio gebruikt in de monitor en dit rapport het begrip '**arbeidsmigrant**'. Desgewenst kunt u, in plaats van dat begrip, ook '**internationale medewerker**' hanteren

In opdracht van GREENPORTS NEDERLAND

SAMENVATTING NOORD-BRABANT

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

In provincie Noord-Brabant werkten in 2020 ruim 91 duizend arbeidsmigranten. Sinds 2010 is het aantal jaarlijks gemiddeld gegroeid met 4,1%. Dit is gelijk aan landelijk gemiddeld (4,2%).

Eindhoven is de belangrijkste werkgemeente voor arbeidsmigranten in de provincie Noord-Brabant: circa 11% van alle arbeidsmigranten werkt in deze gemeente. Tilburg en Meierijstad hebben een vergelijkbaar aandeel van 10 en 9%.

De meeste arbeidsmigranten zijn werkzaam in de zakelijke dienstverlening, transport en groothandel. Bijna een kwart van alle arbeidsmigranten werkt in een van deze sectoren. Met name het aandeel werkzaam in de transportsector is gegroeid sinds 2010.

De meeste arbeidsmigranten verblijven 8 tot 12 maanden (41%), al wordt de gemiddelde verblijfsduur steeds korter. Circa een derde verblijft tot 4 maanden.

Bijna de helft van de in de provincie Noord-Brabant werkzame arbeidsmigranten is Pools. Daarnaast kent Noord-Brabant een bovengemiddelde groei in Roemeense arbeidsmigranten.

Circa 6 op de 10 arbeidsmigranten is man. Daarnaast is circa 37% van de arbeidsmigranten tussen de 25 en 35 jaar oud.

In 2020 zijn ruim 53 duizend arbeidsmigranten woonachtig in provincie Noord-Brabant. Het grootste gedeelte hiervan woont in de gemeente Eindhoven (16%). Gemiddeld neemt het aantal jaarlijks toe met 9%.

79% van de arbeidsmigranten woont en werkt ook in de provincie Noord-Brabant. Belangrijke woonwerkrelaties zijn er met Venlo, Dordrecht en Nijmegen.

Uit de prognosescenario's blijkt voor de provincie Noord-Brabant dat het aantal internationale arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting bijna 131 tot 154 duizend in 2030. Dit betekent een jaarlijkse groei van 3,6 tot 5,3%.

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal arbeidsmigranten fors toegenomen, en dit blijft de komende 10 jaar groeien

2010 – 2020: jaarlijkse groei
Het aantal arbeidsmigranten in Nederland is sinds 2010 tot en met 2020 jaarlijks blijven toenemen van 357,7 duizend in 2010 naar 540,6 duizend in 2020. Dit betekende tot en met 2020 een groei van 4,2% per jaar in Nederland; in Noord-Brabant 4,1% per jaar. Groeicijfers verschillen per regio, maar overall beeld is helder: het aantal arbeidsmigranten neemt overal toe.

Tot 2030: blijvende toename te verwachten
Tot 2030 verwachten we dat het aantal arbeidsmigranten in Nederland en in de zes Greenportregio's blijft groeien. Ook hierin zijn er regionale verschillen, maar jaarlijkse toename in Nederland van gemiddeld 2,5 tot 4,5% is aannemelijk.

Regio	Aantal in 2010	Aantal in 2020	Jaarlijkse groei (%) 2010 - 2020	Jaarlijkse groei (%) Tot 2030	Verwacht: aantal in 2030
Nederland	357,7 duizend	540,6 duizend	4,2%	2,5 – 4,5%	692 – 840 duizend
Zuid-Holland	87,4 duizend	144,6 duizend	5,2%	2,4 – 4,4%	183 – 223 duizend
Gelderland	38,3 duizend	62,3 duizend	4,9%	4,0 – 6,0%	93 -109 duizend
Limburg	38,7 duizend	51,1 duizend	2,8%	3,0 – 4,0%	65 – 75 duizend
Noord-Brabant	61,7 duizend	91,9 duizend	4,1%	3,6 – 5,3%	131 – 154 duizend
Noord-Holland	73,5 duizend	114,8 duizend	4,6%	1,7 – 3,6%	136 – 164 duizend
Utrecht	21,2 duizend	24,5 duizend	1,4%	3,0 – 8,0%	34 – 61 duizend

'Arbeidsmigranten' staan zeker de komende jaren nog op de maatschappelijke en publieke agenda

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Corona leidde in 2020 tot een daling van het aantal werkzame arbeidsmigranten in Nederland

Effect Corona: gemiddelde afname van 11%
In 2020 daalde het aantal arbeidsmigranten – naar verwachting als gevolg van de situatie rondom Corona –tot het niveau tussen 2017 en 2018. De gemiddelde daling in Nederland tussen 2019 en 2020 bedroeg 11%; Noord-Brabant 8%. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, door vraaguitval of vanwege angst voor gesloten grenzen.

Verwachtingen na 2022
Het is nog niet bekend of Corona in Nederland tot structureel minder arbeidsmigranten gaat leiden. Maar, gelet op het herstel van de Nederlandse economie is het aannemelijk dat aantal arbeidsmigranten in Nederland inmiddels weer is toegenomen. De te verwachten gemiddelde groei in Nederland tot 2030 (2,5 – 4,5% per jaar) blijft een realistisch uitgangspunt.

Regio	Daling 2019-2020 (%)	Daling 2019-2020 (absoluut)
Nederland	-11%	-68.690
Zuid-Holland	-11%	-18.510
Gelderland	-18%	-13.680
Limburg	-12%	-6.670
Noord-Brabant	-8%	-8.425
Noord-Holland	-10%	-12.700
Utrecht	-7%	-1.835

Het is aannemelijk dat Corona een tijdelijke dip is; geprognotiseerde gemiddelde groei tot 2030 blijft realistisch

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Uitzendbranche is belangrijkste sector en speler in het werkveld

Uitzendbranche: belangrijkste sector en speler
De uitzendbranche is vanaf 2010 al de belangrijkste sector geweest waarvoor de meeste arbeidsmigranten werkzaam zijn in uiteenlopende sectoren zoals logistiek, industrie, land- en tuinbouw en transport. In 2020 is in Nederland zo'n 48% van arbeidsmigranten actief via een uitzendbureau. In enkele provincies is dat aandeel hoger en toegenomen (Zuid-Holland, Gelderland en Limburg); in andere provincies zien we tegenovergestelde ontwikkeling. Maar, de uitzendbranche is en blijft de belangrijkste speler.

Naast werken via de uitzendbranche zijn arbeidsmigranten veelal (rechtstreeks) actief in zakelijke dienstverlening, horeca en de land- en tuinbouw. In de landbouw ging het in 2010 gemiddeld (Nederland) om 10%; in 2020 om 5%. Het relatieve aandeel is in 2020 lager, maar in absolute zin wel toegenomen.

Regio	Aandeel uitzendbranche 2010 (%)	Aandeel uitzendbranche 2020 (%)
Nederland	47%	48%
Zuid-Holland	50%	58%
Gelderland	59%	64%
Limburg	40%	58%
Noord-Brabant	50%	44%
Noord-Holland	41%	34%
Utrecht	44%	30%

Het is dus van belang om de uitzendbranche aan tafel te hebben in het vraagstuk rondom arbeidsmigranten

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Opvallend is: gemiddelde leeftijd van arbeidsmigrant stijgt, maar verblijfsduur neemt af

Vooral 25-35 jarigen actief
De grootste groep arbeidsmigranten in Noord-Brabant was in de afgelopen 10 jaar vooral de groep 25-35 jarigen. In 2010 bedroeg dat aandeel 36%. Dit aandeel is sinds 2010 toegenomen; in 2020 gaat het om 37%. In dezelfde periode is vooral het aandeel 15-25 jarigen onder de arbeidsmigranten afgenomen (van 24% in 2010 naar 14% in 2020). Ook de groepen arbeidsmigranten ouder dan 35 jaar zijn sinds 2010 gegroeid.

Dit wijst erop dat waarschijnlijk in toenemende mate meer ervaren arbeidsmigranten naar Nederland komen om te werken.

Verblijfsduur neemt af
Voorheen was de grootste groep arbeidsmigranten nog zo'n 8 tot 12 maanden werkzaam in Noord-Brabant. Tegenwoordig zien we vooral een verschuiving naar een kortere verblijfsduur. Vooral de groep arbeidsmigranten die tot 4 maanden werkzaam neemt toe: van 28% naar 34%.

De oorzaak voor deze trend is niet exact te duiden, maar mogelijk dat vooral de verdere flexibilisering van banen en de arbeidsmarkt en de sterke positie van uitzendbureaus hierbij sterk van invloed is.

Vooral de kortere verblijfsduur van arbeidsmigranten in Noord-Brabant wijst op het belang van het aanbod van voldoende short-stay huisvesting

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Tot slot: aanpak en insteek van vraagstuk rondom arbeidsmigranten vanuit meerdere invalshoeken

Structureel vraagstuk: voornamelijk huisvesting
Gelet op structurele karakter van groeiend aantal arbeidsmigranten (maar ook: krimp bevolking en beroepsbevolking, integratie) is duidelijk dat deze groei aandacht vraagt voor:

- vanuit huisvestingsperspectief: beschikbaarheid van voldoende kwalitatief passende woonplekken (met extra aandacht en effort short-stay voorzieningen)
- vanuit economisch perspectief: goed werkgeverschap/HR, goede informatievoorziening en arbeidsomstandigheden
- vanuit perspectief omgevingskwaliteit: aandacht voor leefbaarheid, sociale cohesie en voorzieningen
- Vanuit registratie: nu nog verschil in aantallen **werkende** (op basis van werklocatie) en **wonende** (op basis van woonlocatie) arbeidsmigranten. Dat komt door lage registratiegraad. Het woonadres van de arbeidsmigrant is namelijk onbekend wanneer de arbeidsmigrant niet geregistreerd is in de BRP. Het actief verhogen van de registratiegraad is daarom een belangrijk aandachtspunt.

INHOUDSOPGAVE

Achtergrond	P. 9 – 10
Aantal werkende arbeidsmigranten	P. 11 – 13
Kenmerken	P. 14 – 17
Aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten	P. 18 – 20
Pendelrelaties	P. 21
Prognose	P. 22
Bijlage: methodiek	P. 23 – 24

ACHTERGROND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aanleiding, vraagstelling en geografische afbakening
Het Nederlandse tuinbouwcluster heeft zich via zeven regionale Greenports en tuinbouwregio's verenigd in Greenports Nederland. Vanuit het strategisch platform GreenBoard wordt samengewerkt in een kennisdelingsprogramma. Binnen de samenwerking is bij de landelijke werktafel huisvesting internationale werknemers behoefte om inzicht te krijgen in het aantal en de belangrijkste kenmerken van arbeidsmigranten op landelijk en provinciaal niveau.

Voorliggend rapport bevat informatie over de populatie arbeidsmigranten in de provincie Noord-Brabant. Op dat schaalniveau zijn gegevens voornamelijk gepresenteerd, daarnaast wordt in dit rapport gerefereerd aan en vergeleken met het landelijk niveau. Dit rapport maakt onderdeel uit van een serie van zes provinciale rapporten (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg).

Aanpak
Het rapport beschrijft de aantallen werkzame en woonachtige arbeidsmigranten in de **provincie Noord-Brabant**, hun kenmerken en ontwikkeling daarin over de periode 2010 – 2020. Daarnaast bevat de analyse een prognose van de verwachte ontwikkeling van het aantal werkzame arbeidsmigranten tot 2030.

Brondata en definitie
De cijfers zijn afkomstig uit de Monitor Internationals van Decisio (2022). Deze monitor is gebaseerd op de meest actuele bronbestanden van de CBS Microdata, waaronder gegevens van de Belastingdienst en de Basisregistratie Personen (BRP).

In dit rapport worden verschillende begrippen gebruikt. Voor de duidelijkheid geven we hier een overzicht van hetgeen we daarmee bedoelen:

- **Internationale werknemer**: is een economisch-actieve persoon met alleen een buitenlandse nationaliteit (oftewel deze persoon heeft niet de Nederlandse nationaliteit) en die in loondienst is bij een in Nederland gevestigde organisatie. Voor deze persoon wordt loonheffing afgedragen aan de Belastingdienst.
- **Kenniswerker**: is een internationale werknemer die gerekend wordt tot de groep kenniswerkers waarbij een minimale looneis gesteld is voor twee leeftijdsgroepen. Deze groep valt niet binnen de scope van dit onderzoek.
- **Arbeidsmigrant**: is een internationale werknemer die minder verdient dan de gestelde minimale looneis voor de kenniswerker. In de bijlage bij dit rapport is dit nader toegelicht.

Dynamische database
Decisio hanteert vanaf de aanvang van onze landelijke monitor dezelfde definities en berekeningswijzen. Vervolgens gebruiken we uiteenlopende CBS Microdata-bestanden om onze monitor/database op te bouwen met gegevens vanaf 2010 tot zo recent mogelijk. Eens per jaar (in december) actualiseren we onze database voor de meest recente inzichten. Deze actualisatie voeren we uit voor alle beschikbare gegevens voor alle jaren vanaf 2010. Dat impliceert (dus) een volledige actualisatie voor het meest recente onderzoeksjaar, maar ook voor de jaren daarvoor. De reden hiervoor is dat het CBS over steeds actuelere, meer en betere gegevens beschikt. En, met terugwerkende kracht gaat dat ook over gegevens in het verleden. Dat betekent dat wij niet alleen een actualisatie uitvoeren voor het laatst beschikbare bronjaar, maar ook voor de jaren daarvoor. Dit betekent dat de nieuwste monitorgegevens, ook voor jaren in het verleden, kunnen afwijken van de gegevens in voorgaande monitorrapportages van Decisio.

Meerdere doelgroepen in monitor: voorkomen van dubbeltellingen
Vanaf 2022 voert onze Monitor Internationals meer internationale doelgroepen dan alleen de internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten.

De monitor is verbreed met landelijke gegevens over internationale studenten, statushouders en inkomensafhankelijke partners. Om eventuele dubbeltellingen in de uitkomsten te voorkomen is ervoor gekozen om personen toe te wijzen aan een doelgroep op basis van hun verondersteld hoofdmotief voor verblijf in Nederland. Deze verbreding van onze monitor en de correcties die we daarvoor uitvoeren kunnen tot (kwantitatieve) verschillen in de uitkomsten leiden voor wat betreft de voorgaande monitorrapportages van Decisio.

Data op basis van adres werkgever
In de CBS Microdata is de werklocatie van arbeidsmigranten geregistreerd als het adres van de werkgever. Indien een arbeidsmigrant voor een uitzendbureau werkt, komt het voor dat het werkadres elders gelegen is omdat zij bij een of meerdere werkgevers zijn uitgezonden. Dit daadwerkelijke werkadres is op basis van CBS Microdata niet bekend. Daarom kan er sprake zijn van een onder- of overschatting.

Afronding
Cijfers zijn afgerond op vijftallen (in verband met onze verplichting ter borging van de privacy aan het CBS). Provincie- of regiototalen tellen, door deze afrondingen, niet altijd op tot het totaal van alle onderliggende gemeenten.

AANTAL WERKENDE ARBEIDSMIGRANTEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

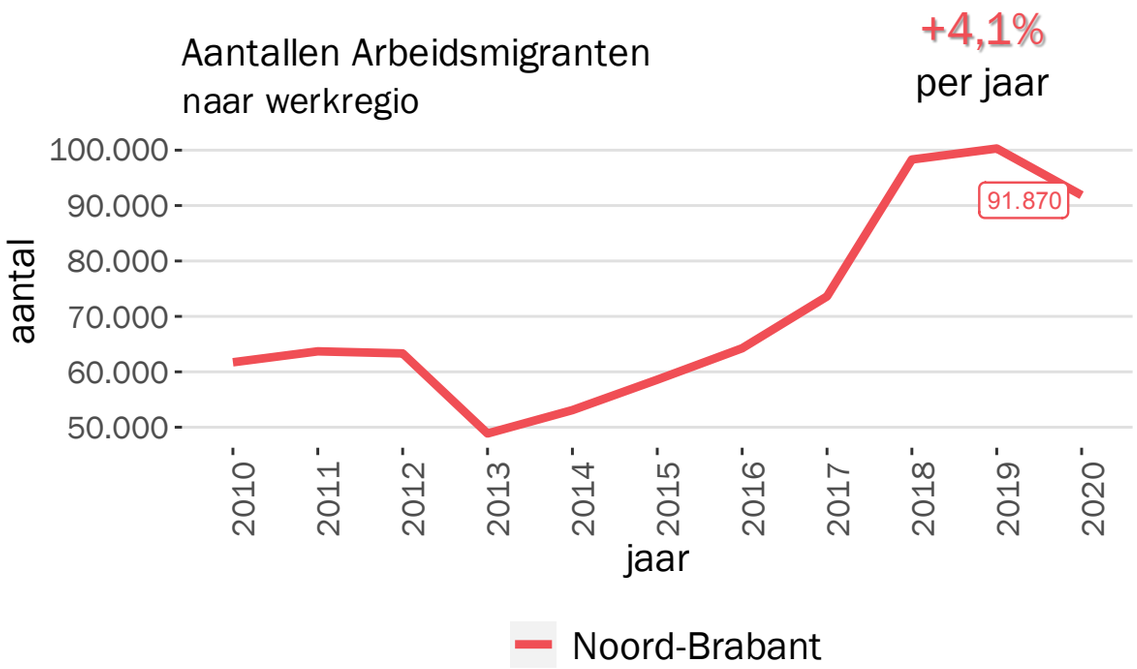

Top-10 werkgemeenten arbeidsmigranten provincie Noord-Brabant

Gemeente	Aantal arbeidsmigranten	Jaarlijkse groei (%)
Eindhoven	10.365	9%
Tilburg	9.210	3%
Meierijstad	8.120	8%
Maashorst	5.335	5%
Roosendaal	4.745	4%
‘s-Hertogenbosch	4.395	10%
Breda	4.295	1%
Waalwijk	4.195	8%
Etten-Leur	3.780	1%
Land van Cuijk	3.165	5%

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Aantal arbeidsmigranten groeit jaarlijks gemiddeld 4,1%
In 2020 werkten in provincie Noord-Brabant 91.870 arbeidsmigranten. Sinds 2010 is het aantal arbeidsmigranten bijna 1,5 keer toegenomen van ruim 61 naar 91 duizend arbeidsmigranten. Gemiddeld neemt het aantal jaarlijks toe met 4,1%.

In 2020 daalt het aantal arbeidsmigranten – naar verwachting als gevolg van de situatie rondom covid-19 – tot het niveau tussen 2017 en 2018. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, als gevolg van vraaguitval (horeca) of vanwege angst voor gesloten grenzen.

Arbeidsmigranten werken verspreid over Noord-Brabant
Een op de tien arbeidsmigranten werkt in de gemeente Eindhoven. Daarnaast zijn Tilburg, Meijerijstad en Maashorst belangrijke werkgemeenten voor arbeidsmigranten. Dit zijn samen met ‘s-Hertogenbosch en Waalwijk de gemeenten waar het aantal arbeidsmigranten ten opzichte van 2010 het sterkst is toegenomen. In elk van de gemeenten gaat het om een absolute toename van minimaal 2.000 arbeidsmigranten.

Anders dan bij veel andere provincies, werken arbeidsmigranten meer verspreid over Noord-Brabantse gemeenten. Ter vergelijking: in de provincie Noord-Holland werkt 43% van de arbeidsmigranten in de gemeente Amsterdam.

AANTAL WERKENDE ARBEIDSMIGRANTEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

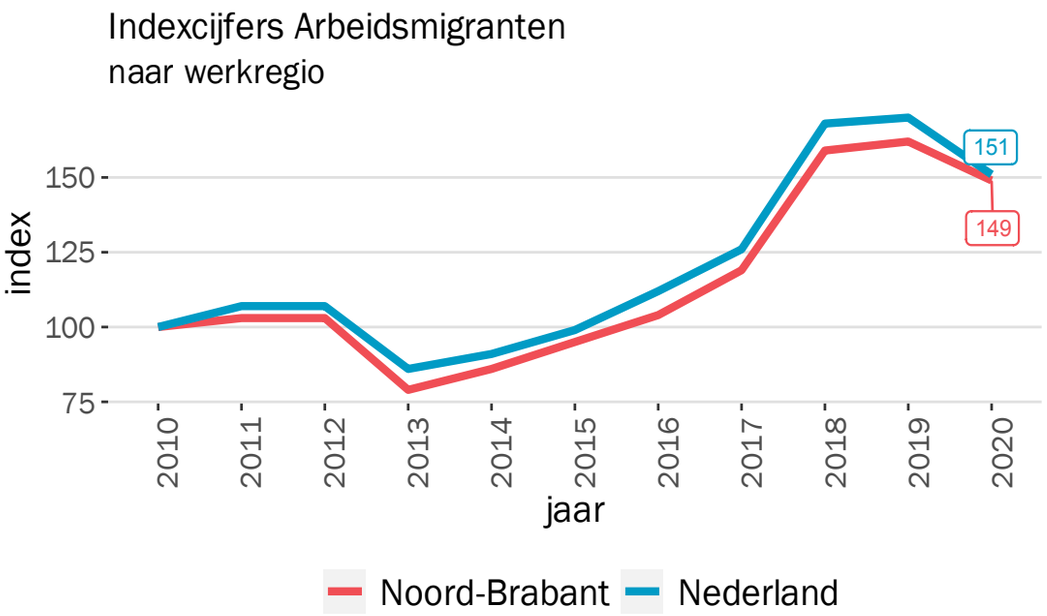

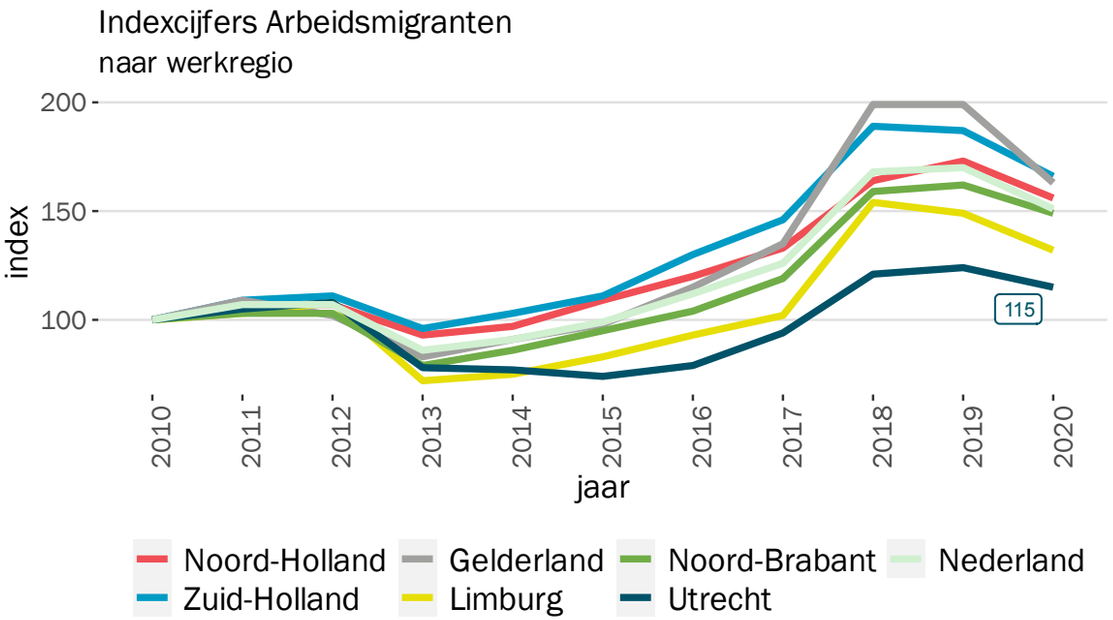

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Vergelijking met Nederlandse ontwikkeling
De indexcijfers in de eerste figuur laten zien hoe de provincie is gegroeid ten opzichte van het landelijk niveau. Sinds 2010 neemt het aantal arbeidsmigranten in Nederland jaarlijks toe met 4,2% tot 540.565 in 2020. De gemiddelde jaarlijkse groei in Noord-Brabant (4,1%) is nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Noord-Brabant kent een vergelijkbare conjunctuurgevoeligheid als Nederland wat betreft arbeidsmigranten. Zo kende Noord-Brabant en Nederland een vergelijkbare krimp als gevolg van de economische dipjaren 2012 en 2013. De impact van de coronacrisis lijkt voor Noord-Brabant iets echter minder groot.

Vergelijking andere provincies
De indexcijfers in de tweede figuur laten zien hoe de provincie is gegroeid ten opzichte van het landelijk niveau en de andere provincies.

Noord-Brabant kent een gemiddeld groeiniveau kijkend naar de andere provincies. Het groeicijfer van Noord-Brabant is lager dan dat van Gelderland en Zuid-Holland. Daartegenover staat dat het aantal arbeidsmigranten in Noord-Brabant sneller is gegroeid dan in Limburg en Utrecht.

AANTAL WERKENDE ARBEIDSMIGRANTEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantallen Arbeidsmigranten
naar werkregio

2010

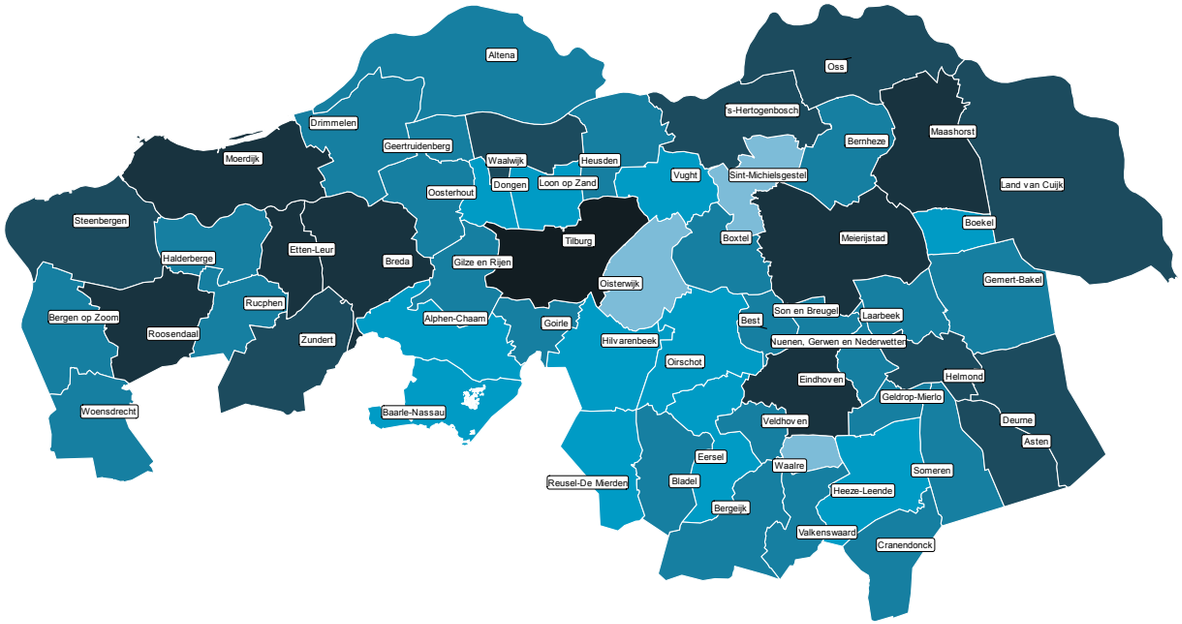

Aantal
- 0 tot 10
- 10 tot 100
- 100 tot 250
- 250 tot 1000
- 1000 tot 2500
- 2500 tot 5000
- meer dan 5000

2020

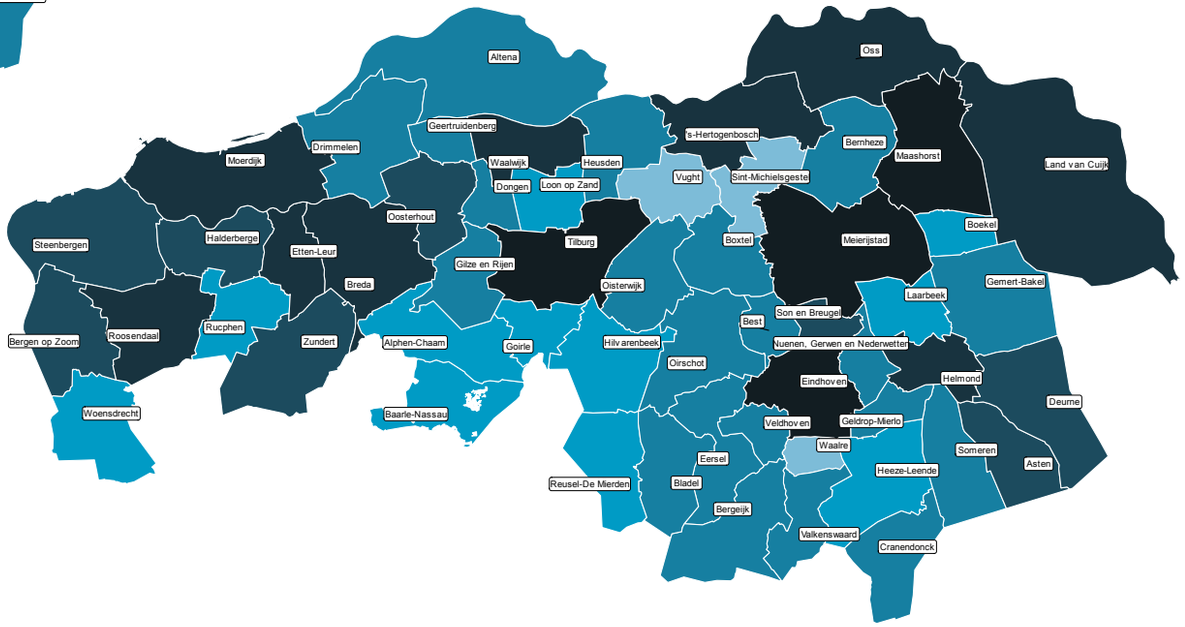

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

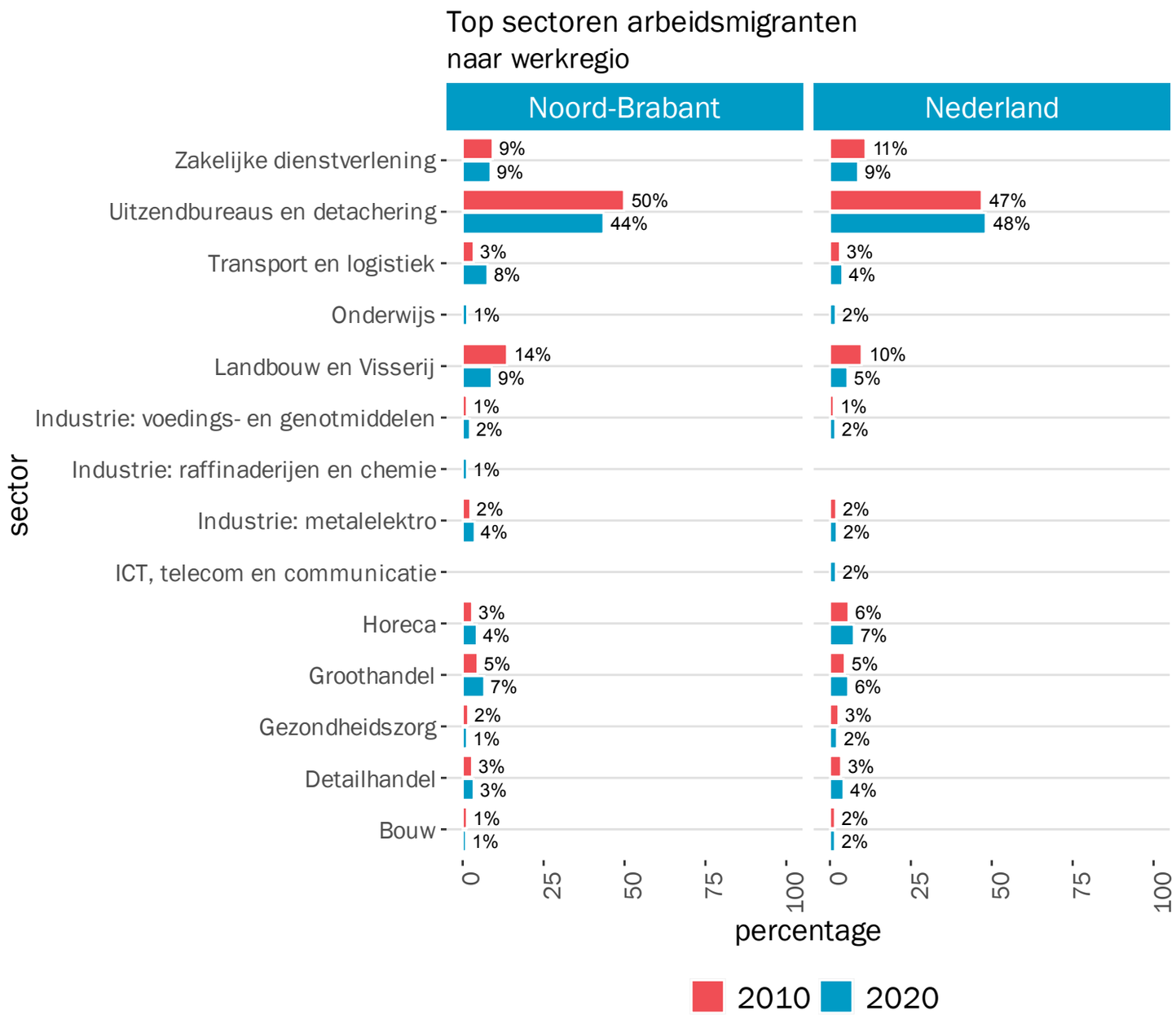

Top-15 werksectoren
In dit figuur staat de top-15 werksectoren voor in Noord-Brabant en in Nederland werkzame arbeidsmigranten.

Bijna de helft van de arbeidsmigranten in Noord-Brabant is werkzaam via uitzendbureaus/detachering. In tegenstelling tot het landelijk gemiddelde is dit aandeel afgenomen.

Het aandeel van arbeidsmigranten werkzaam in de Transport en logistiek en Groothandel sectoren in Noord-Brabant is tussen 2010 en 2020 gegroeid. Voor de Transport en logistiek sector was deze groei aanzienlijk groter dan het nationaal gemiddelde.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

De verblijfsduur van arbeidsmigranten is sterk afhankelijk van de sector waarin zij werkzaam zijn en loopt uiteen van enkele weken tot meer dan een jaar.

Verblijfsduur korter dan een jaar
In de bovenste figuur staat de verblijfsduur van arbeidsmigranten die korter dan een jaar verblijven. De verblijfsduur van arbeidsmigranten werkzaam in Noord-Brabant is korter geworden. In 2014 verbleef 40% van de arbeidsmigranten 8 tot en met 12 maanden, in 2019 is dit nog maar 33%. Met name het aandeel van korte verblijfsduren is in diezelfde periode toegenomen, van 26 naar 34%. Een verblijfsduur van 4 tot 8 maanden bleef grotendeels gelijk. Voor Nederland als geheel constateren we een vergelijkbare trend.

Verblijfsduur langer dan een jaar
Van de arbeidsmigranten die langer dan een jaar verblijven, zien we dat 19% één tot twee jaar actief is. Nog eens 24% blijft 5 jaar of langer. Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld.

Verblijfsduur van Arbeidsmigranten
naar werkregio

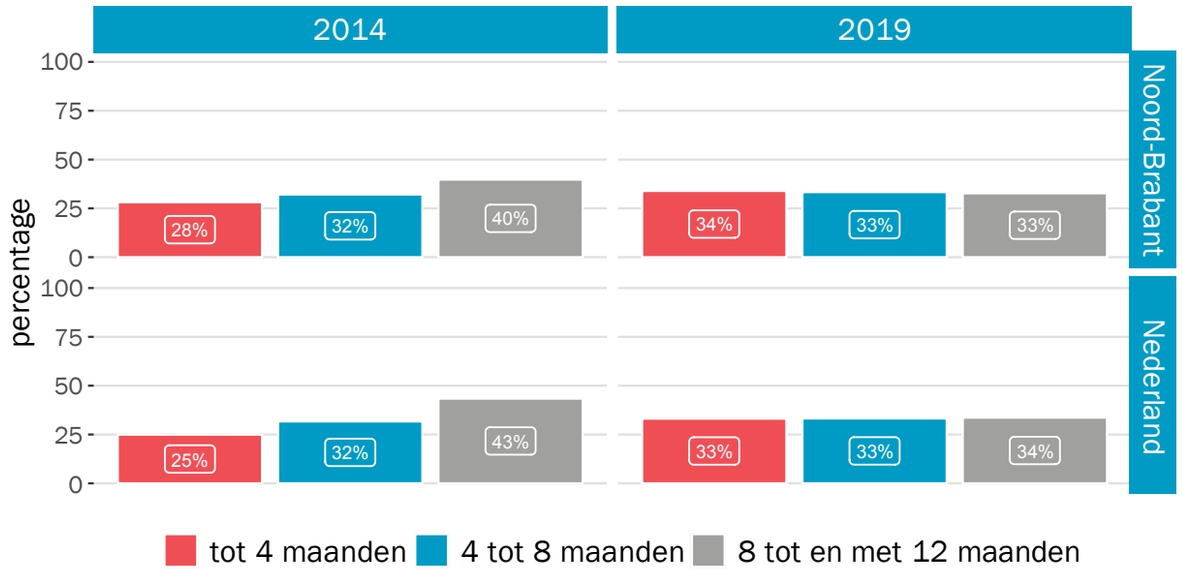

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

naar werkregio

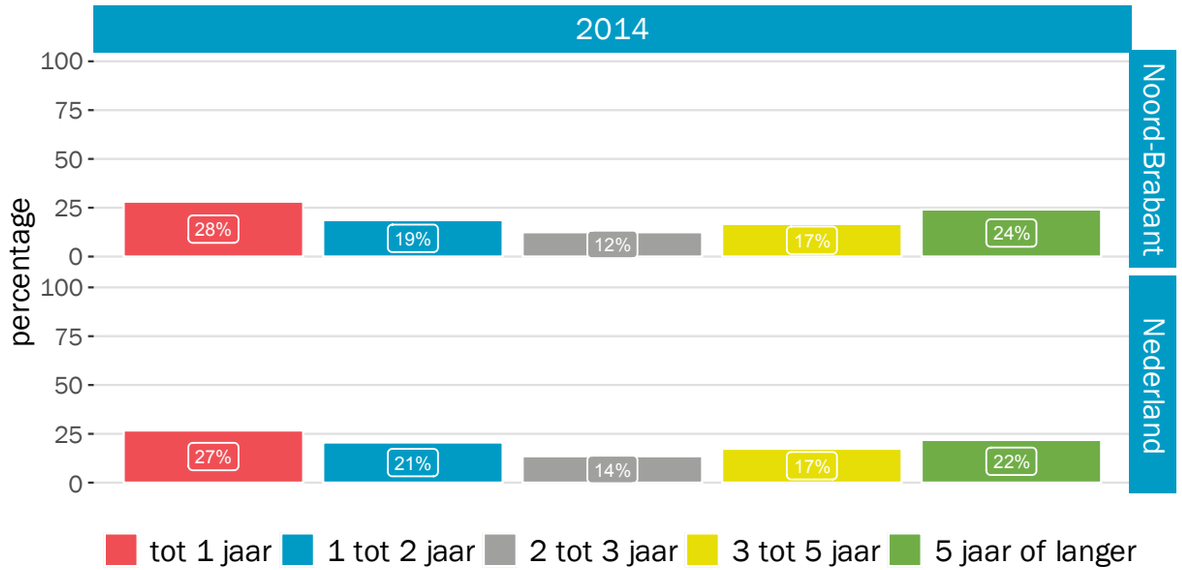

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

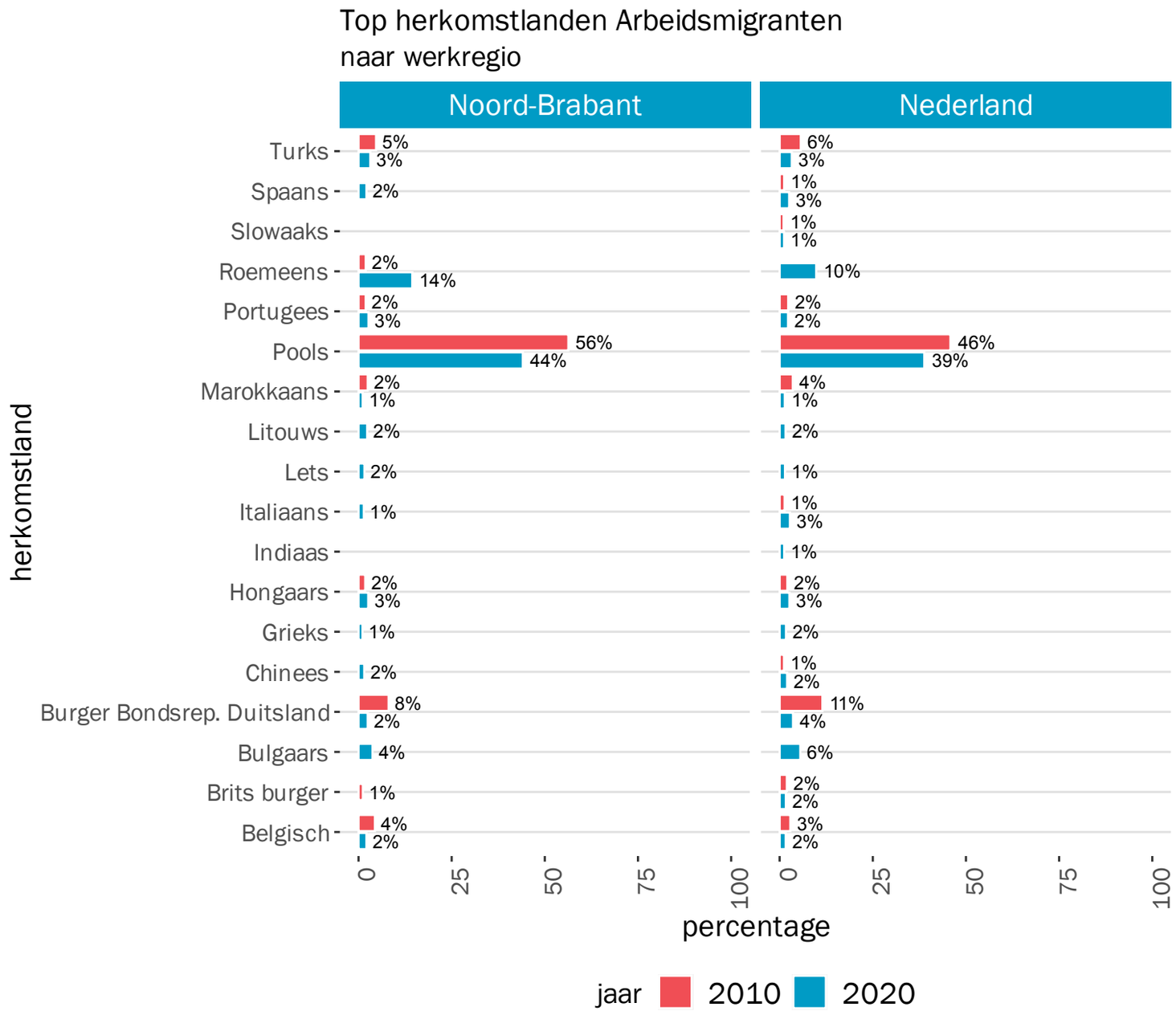

Meeste arbeidsmigranten afkomstig uit Polen, vooral aantal Roemenen en Bulgaren neemt toe

In dit figuur staan de belangrijkste herkomstlanden van arbeidsmigranten werkzaam in Noord-Brabant en Nederland

Bijna de helft van de in Noord-Brabant werkzame arbeidsmigranten zijn Pools. In absolute zin gaat het om ruim 40.000 arbeidsmigranten. Daarmee is het aandeel Poolse arbeidsmigranten groter dan het landelijk gemiddelde.

Het aandeel van in 2010 dominante herkomstlanden daalt. Met name de krimp in het aandeel Duitse arbeidsmigranten is opvallend; van 8% in 2010 naar 2% in 2020.

We zien een opvallende opkomst in het aandeel van Bulgaarse en Roemeense arbeidsmigranten. Het aandeel Roemenen en Bulgaren stijgt in 2020 tot respectievelijk 14 en 4%. Met name de groei in het aandeel Roemenen is vrij hoog.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Geslacht van Arbeidsmigranten naar werkregio

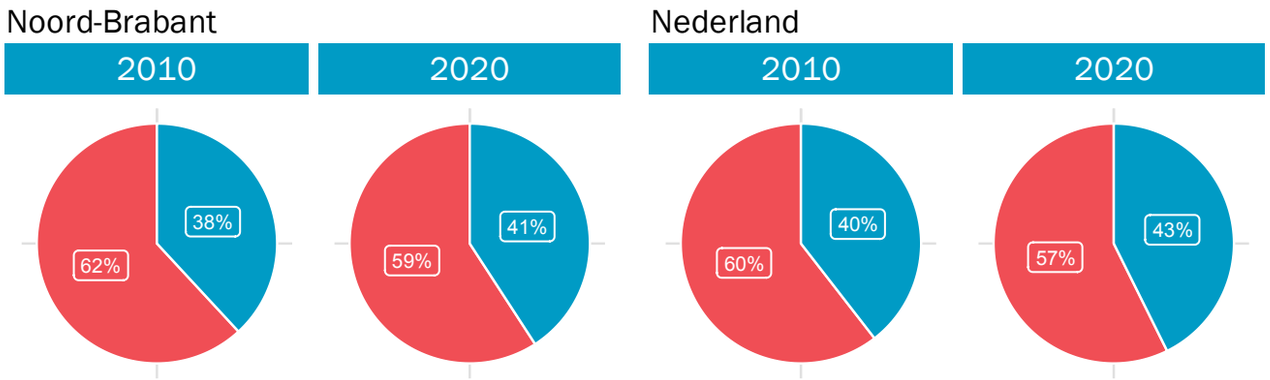

Leeftijd naar werkregio

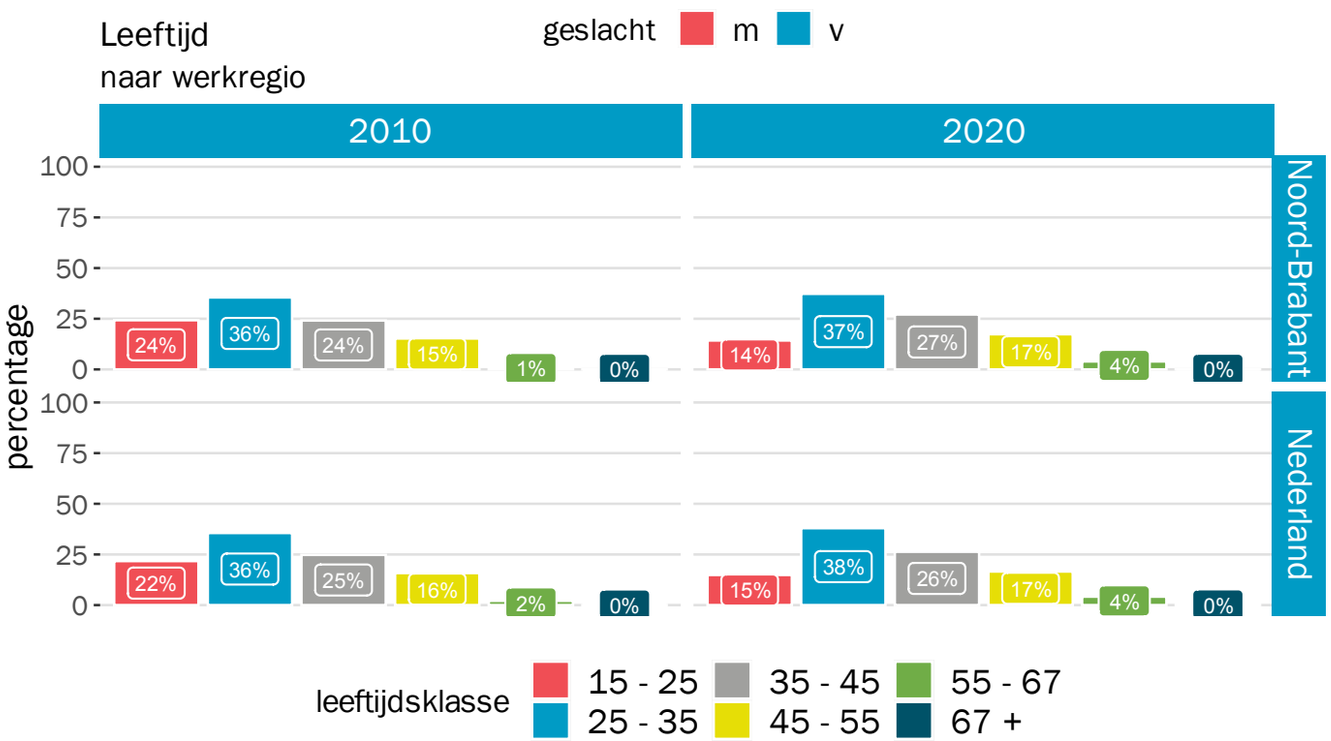

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

6 op 10 arbeidsmigranten is man
De populatie arbeidsmigranten in provincie Noord-Brabant kent een oververtegenwoordiging van mannen: 59% van alle arbeidsmigranten is man. Deze verhouding is ten opzichte van 2010 nagenoeg ongewijzigd: het aandeel vrouwen is licht toegenomen. De man-vrouwverhouding in Noord-Brabant is nagenoeg gelijk aan het landelijk beeld.

Grootste deel arbeidsmigranten 25-35 jaar
Het merendeel (37%) van de arbeidsmigranten in provincie Noord-Brabant is tussen de 25 en 35 jaar oud. Dit beeld is sinds 2010 ongewijzigd. Ook landelijk is dit het geval. Er is een verschuiving waar te nemen van de leeftijdscategorie 15 jaar tot 25 jaar, naar de leeftijdscategorie van 35 jaar en ouder. Verder kent de arbeidsmigrantpopulatie in Noord-Brabant een vergelijkbare leeftijdsopbouw met die van Nederland als geheel.

AANTAL BRP-GEREGISTREERDE ARBEIDSMIGRANTEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Ruim 53 duizend geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten
Op basis van BRP-registraties staan in 2020 ruim 53 duizend arbeidsmigranten geregistreerd woonachtig in de provincie Noord-Brabant. Dit is naar verwachting een onderschatting van het daadwerkelijke aantal[1].

Tussen 2010 en 2020 neemt het aantal arbeidsmigranten min of meer geleidelijk toe, met een jaarlijkse groei van 9%. In 2020 is een lichte daling waarneembaar als gevolg van corona: er waren toen circa 500 minder arbeidsmigranten dan in 2019. Deze daling is echter minder sterk dan bij het aantal naar werklocatie en ook minder sterk dan in andere provincies.

30% BRP-geregistreerde arbeidsmigranten woont in Eindhoven en Tilburg
Eindhoven en Tilburg zijn de belangrijkste woongemeenten voor geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten: hier wonen circa 16 duizend arbeidsmigranten (30% op het totaal). Ook andere grote(re) Noord-Brabantse gemeenten als Tilburg, Helmond, Breda en Roosendaal zijn belangrijke woongemeenten voor arbeidsmigranten. Tussen 2010 en 2020 neemt het aantal in absolute zin in de meeste Noord-Brabantse gemeenten toe, maar vooral toe in Eindhoven (+ 4.550), Tilburg (+ 4.740) en Helmond (+ 1.895).

[1]Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via de CBS Microdata. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan vier maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (dat is ook geen wettelijke plicht). Of het kan voorkomen dat de arbeidsmigrant onbekend is met het proces van inschrijving en/of zich niet wil inschrijven vanwege de angst voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal arbeidsmigranten dat in Nederland woont. Uit eerder onderzoek is de inschatting dat gemiddeld 45 tot 55% van de arbeidsmigranten zich inschrijft.

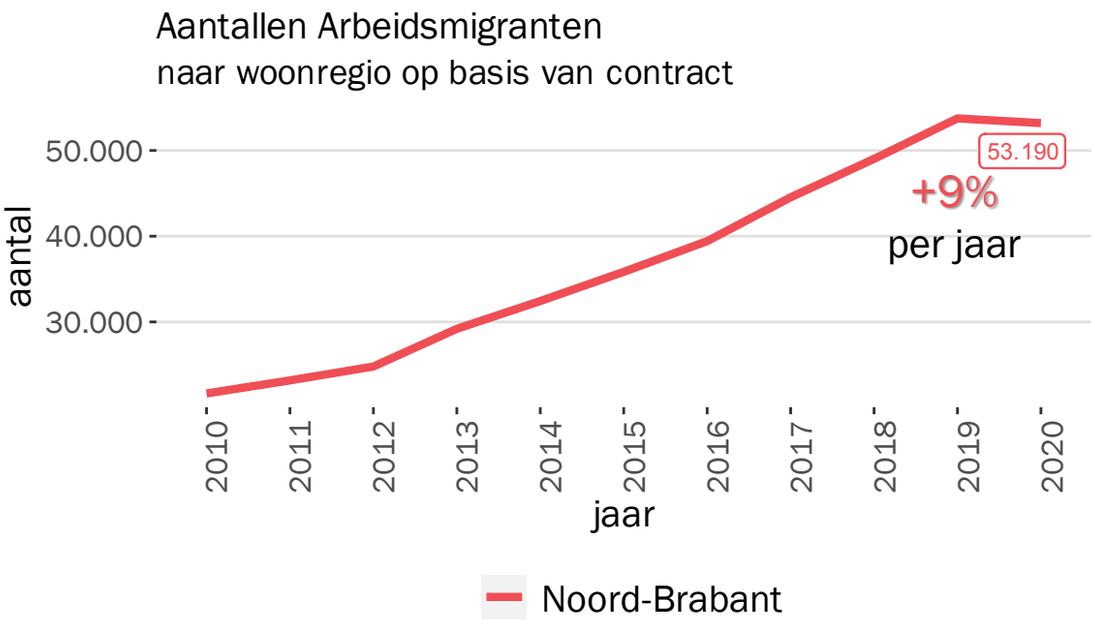

Top-10 woongemeenten arbeidsmigranten provincie Noord-Brabant

Gemeente	Aantal arbeidsmigranten	Jaarlijkse groei (%)
Eindhoven	8.625	8%
Tilburg	7.385	11%
Helmond	3.375	9%
Breda	2.650	6%
Roosendaal	2.480	11%
Oss	2.270	12%
Meierijstad	1.905	9%
‘s-Hertogenbosch	1.895	5%
Waalwijk	1.815	16%
Bergen op Zoom	1.285	6%

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

AANTAL BRP-GEREGISTREERDE ARBEIDSMIGRANTEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

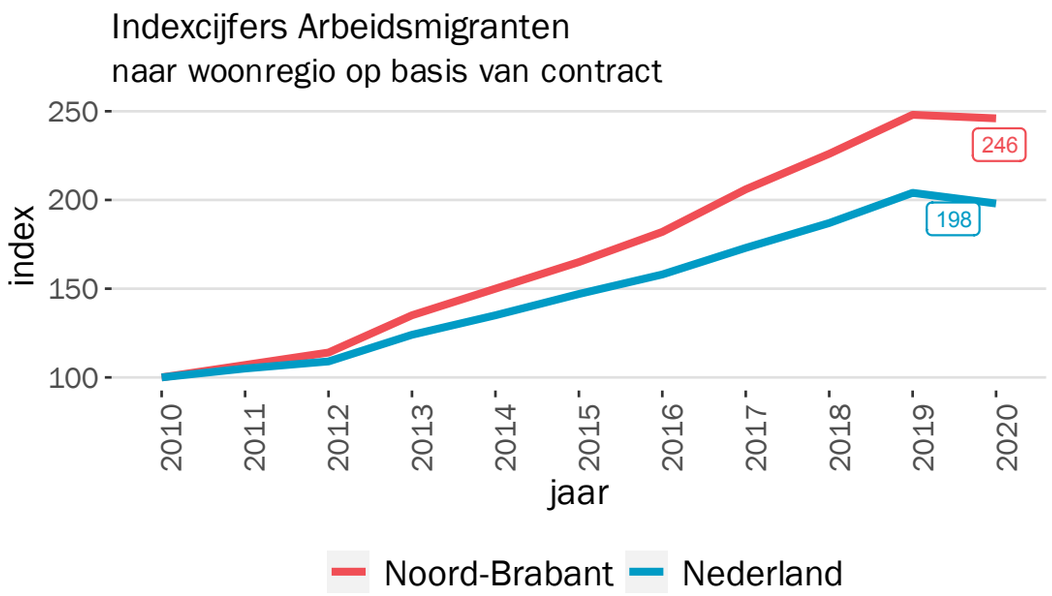

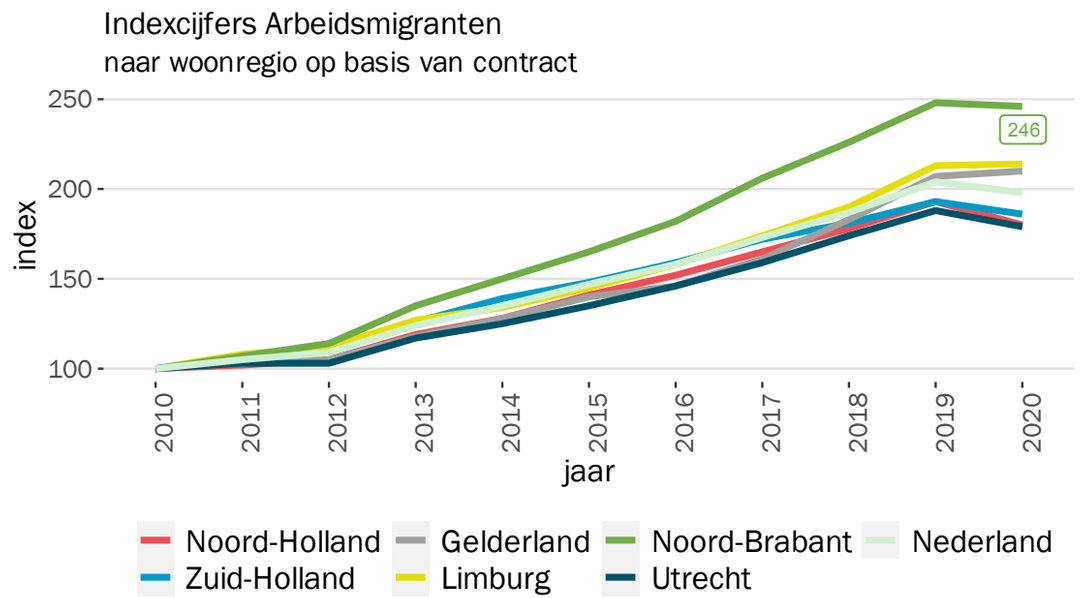

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Vergelijking met Nederlandse ontwikkeling
De indexcijfers in de bovenstaande figuur laten zien hoe het aantal BRP-geregistreerde arbeidsmigranten in provincie Noord-Brabant is gegroeid ten opzichte van het landelijk niveau.

Sinds 2010 neemt het aantal arbeidsmigranten in Nederland jaarlijks toe met 7% tot 296.010 in 2020. De gemiddelde jaarlijkse groei in de provincie Noord-Brabant ligt met 9% hoger dan Nederland gemiddeld.

Vergelijking met referentieprovincies
De indexcijfers in de bovenstaande figuur laten zien hoe het aantal BRP-geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten in Noord-Brabant is gegroeid ten opzichte van de andere provincies. Daaruit blijkt dat de gemiddelde jaarlijkse groei in Noord-Brabant het hoogst is.

AANTAL BRP-GEREGISTREERDE ARBEIDSMIGRANTEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantallen Arbeidsmigranten
naar woonregio op basis van contract

2010

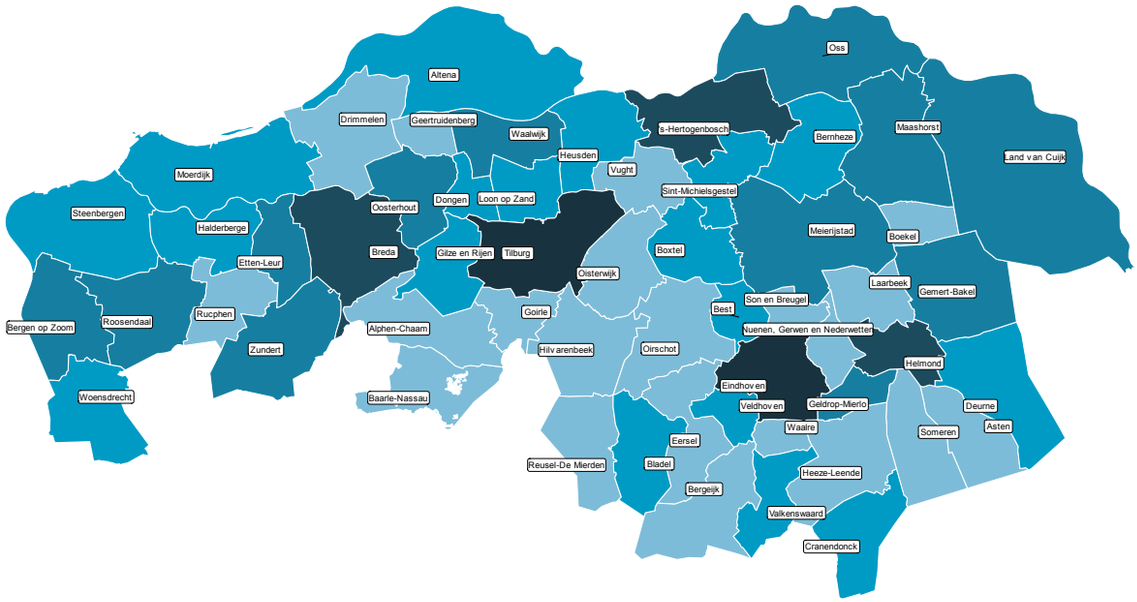

Aantal
- 0 tot 10
- 10 tot 100
- 100 tot 250
- 250 tot 1000
- 1000 tot 2500
- 2500 tot 5000
- meer dan 5000

2020

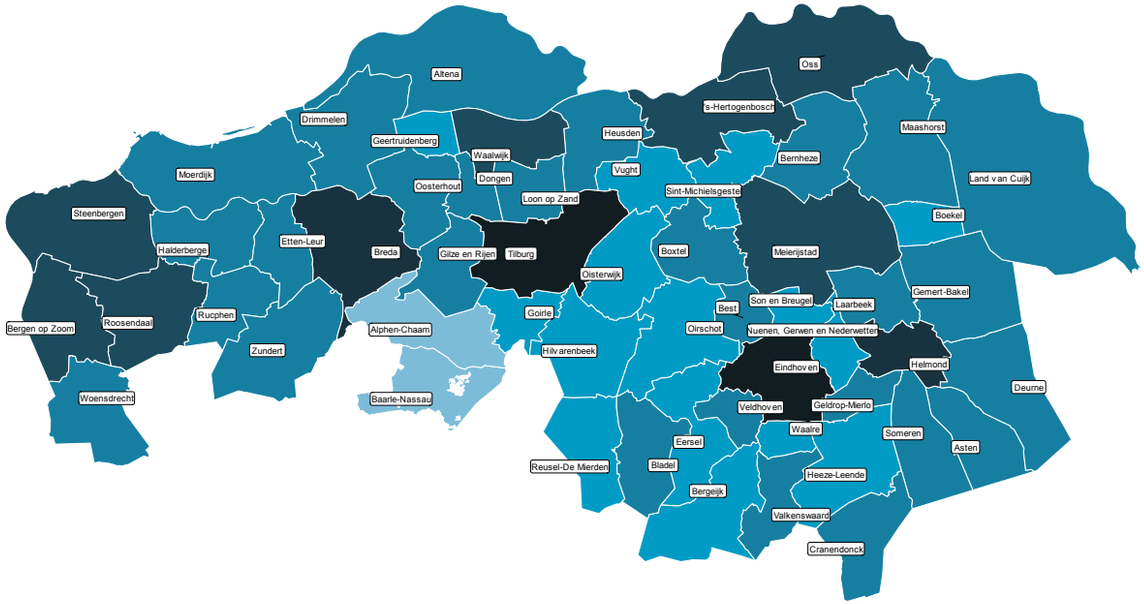

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

PENDELRELATIES

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

91.870
werkzame arbeidsmigranten in provincie Noord-Brabant

41.310
waarvan woongemeente bekend

50.560*
waarvan woongemeente onbekend

32.705 (79%)
wonen en werken in provincie Noord-Brabant

8.605 (21%)
werken in provincie Noord-Brabant, wonen elders

40.028 (79%)
wonen en werken in provincie Noord-Brabant

10.532 (21%)
werken in provincie Noord-Brabant, wonen elders

72.733 (79%)
arbeidsmigranten werken en wonen binnen provincie Noord-Brabant

19.137 (21%)
arbeidsmigranten werken binnen Noord-Brabant en wonen elders

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Merendeel pendelt binnen de provincie
79% van de arbeidsmigranten die in Noord-Brabant werkt, woont ook (BRP-geregistreerd) in Noord-Brabant. In absolute zin gaat dit om bijna 73.000 arbeidsmigranten.

Ruim 19 duizend arbeidsmigranten werken in de provincie Noord-Brabant terwijl ze in een andere provincie woonachtig zijn. De belangrijkste inkomende pendelrelaties zijn er met gemeentes zoals Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. Andere belangrijke pendelrelaties zijn met nabijgelegen gemeentes zoals Venlo, Venray, Nijmegen en Dordrecht.

*Van arbeidsmigranten waarvan de woongemeente onbekend is, nemen we dezelfde verhouding over als van arbeidsmigranten waarvan wel een woonlocatie bekend is.

PROGNOSE

Op basis van de historische ontwikkeling in de economie en het aantal arbeidsmigranten in de provincie Noord-Brabant zijn prognoses opgesteld van de te verwachten ontwikkeling tot 2030. In onderstaand kader staat een korte toelichting op de methodiek.

Achtergrond prognose
Voor de prognose baseren we ons op bestaande regionale prognoses van het aantal banen (bron: WLO-scenario's) en de beroepsbevolking zonder migratieachtergrond (bron: CBS). Door deze prognoses aan elkaar te 'matchen' ontstaat het verschil tussen het aantal beschikbare banen in 2030 en het aantal werknemers (zonder migratieachtergrond) dat beschikbaar is om deze banen in te vullen. Hierin is rekening gehouden met verschillende demografische factoren als groei van beroepsbevolking en vergrijzing, maar ook economische ontwikkeling door uit te gaan van een WLO-hoog en WLO-laag scenario.

Het verschil tussen het aantal banen en werknemers zonder migratieachtergrond geeft een indicatie van het aantal internationale werknemers dat nodig is om aan de toekomstige vraag naar werknemers te voldoen. Vervolgens hanteren we een verdeelsleutel op basis van de bestaande verhouding tussen internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten.

Uit de prognosescenario's blijkt voor provincie Noord-Brabant dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting **131 tot 154 duizend werkzame arbeidsmigranten in 2030**. Dit betekent een jaarlijkse groei van **4 tot 5%**.

Prognose van **130.850 tot 153.975** werkzame arbeidsmigranten in provincie Noord-Brabant in 2030

BIJLAGE: METHODIEK EN INFORMATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Methodiek
Het CBS geeft geaccrediteerde organisaties toegang tot de 'big data' bestanden achter de statistieken die het CBS publiceert (CBS Microdata). Decisio heeft toegang tot CBS Microdata en gebruikt dit om de Monitor Internationals op te stellen.

Voor de monitor koppelt Decisio binnen CBS Microdata arbeidscontractinformatie van werknemers in Nederland aan verschillende persoonsgegevens. Daarbinnen selecteren we de groep werknemers zonder de Nederlandse nationaliteit: de internationale werknemers. In de verdere afbakening van deze doelgroep wordt geen rekening gehouden met het aantal gewerkte uren of het jaar van vestiging in Nederland.

Op gemeenteniveau en (deels) op postcodeniveau geeft de monitor onder meer inzicht in:

- Het aantal internationale werknemers dat in een regio woont en werkt;
- In welke sector zij werkzaam zijn;
- Hoe lang zij in Nederland economisch actief zijn, zowel op korte termijn (in maanden) als lange termijn (in jaren);
- Waar ze vandaan komen, hoe oud ze zijn en hoe zij wonen: huishoudenssamenstelling, koop-/huurhuis en WOZ-waarde.

De data is beschikbaar voor de periode 2010-2020.

Looneisen definitie kenniswerker of arbeidsmigrant
Om binnen de groep internationale werknemers (zie definitie in Achtergrond) onderscheid te maken tussen kenniswerkers en arbeidsmigranten, hanteren we de volgende looneis:

- **Kenniswerker**: een internationale werknemer, waarbij een minimale looneis is gesteld (fiscaal loon: loon voor belastingen) voor twee leeftijdsgroepen en een minimaal aantal SV-dagen. De minimale looneisen per leeftijdsgroep zijn:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
< 30 jaar	€ 25.761	€ 25.985	€ 26.605	€ 27.109	€ 26.926	€ 27.860	€ 28.333	€ 28.813	€ 29.293	€ 29.929	€ 30.672
≥ 30 jaar	€ 35.128	€ 35.433	€ 35.867	€ 36.407	€ 36.723	€ 38.003	€ 38.648	€ 39.303	€ 39.953	€ 40.824	€ 41.840

- **Arbeidsmigrant**: een internationale werknemer die niet voldoet aan bovenstaande looneis voor kenniswerkers.

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Meer informatie?
De adviseurs bij Decisio zijn gespecialiseerd in het thema internationalisering in Nederland. In de laatste jaren voerde Decisio verschillende onderzoeken uit aangaande de populatie internationals in Nederland. Als het gaat om hun economische situatie, maar ook op het gebied van onderwijs en huisvesting. Denk bijvoorbeeld aan haalbaarheidsstudies voor internationale scholen of huisvesting van arbeidsmigranten. Naast analyses over de populatie internationale werknemers in Nederland, voert Decisio ook de monitor naar internationale organisaties in Nederland uit.

Gerwin van der Meulen
Partner Decisio
g.vandermeulen@decisio.nl

Suzanne Steegman
Senior adviseur Decisio
s.steegman@decisio.nl

Opdrachtgever
Greenports Nederland

Projectteam Decisio
Gerwin van der Meulen
Suzanne Steegman
Peter Haanen
Sebastiaan Tieleman
Guus Kersten

Contactgegevens Decisio
Valkenburgerstraat 212
1011 ND Amsterdam
T 020 – 67 00 562
E info@decisio.nl
I www.decisio.nl

Bron foto voorzijde: Greenport Aalsmeer

5 april 2022

Bijlage 2 belangrijkste conclusies en inzichten

Het aantal internationale medewerkers stijgt continu
Uit het onderzoek blijkt dat sinds 2010 het aantal internationale medewerkers in Nederland continu stijgt, met uitzondering van het jaar 2020, wat te wijten valt aan de coronacrisis. Het aantal internationale medewerkers in Nederland is in de periode van 2010 tot en met 2020 gegroeid van ruim 357 duizend in 2010 naar ruim 540 duizend in 2020. Dat komt neer op een gemiddelde groei van 4,2% per jaar. Ter vergelijking: in 2020 waren in Nederland 8,9 miljoen[1] personen actief in het arbeidsproces, 6% daarvan zijn internationale medewerkers.

De cijfers binnen de zes Greenportregio's verschillen onderling, maar laten wel dezelfde ontwikkeling zien. Het totaalbeeld is helder: het aantal internationale medewerkers neemt overal toe, nu en in de toekomst. Tot 2030 is volgens Decisio een jaarlijkse toename van 2,5 tot 4,5% aannemelijk (+/- 800.000 in 2030).

De gemiddelde leeftijd stijgt, de gemiddelde verblijfsduur daalt
Uit de cijfers blijkt verder dat de gemiddelde leeftijd van de internationale medewerkers stijgt. Er is een verschuiving waar te nemen van de leeftijdscategorie van 15 jaar tot 25 jaar naar de leeftijdscategorie van 35 jaar en ouder. De gemiddelde verblijfsduur van internationale medewerkers laat een dalende trend zien. Van alle internationale medewerkers die korter dan een jaar in Nederland verblijven, bleef in 2014 43% tussen de 8 en 12 maanden in Nederland. In 2019 lag dat percentage op 34%. Daarentegen steeg het percentage dat korter dan vier maanden in Nederland verbleef van 25% in 2014 naar 33% in 2019.

Wat we zien in de markt
De huidige tekorten op de Nederlandse arbeidsmarkt raken ook de tuinbouw. De afname van de Nederlandse beroepsbevolking (vergrijzing) draagt eraan bij dat er steeds meer internationale medewerkers nodig zijn. Automatisering en robotisering kunnen hierop een dempende werking hebben, maar dat is op dit moment in de dagelijkse praktijk van tuinbouwbedrijven nog niet overal aan de orde.

Werkgevers in de tuinbouw ervaren evenals werkgevers in andere sectoren in toenemende mate een tekort aan medewerkers, waaronder internationale medewerkers. Zij wijten het tekort aan internationale medewerkers voor een groot deel aan het ontbreken van voldoende kwalitatief goede huisvesting: wie de bedden heeft, heeft de internationale medewerkers.

Ook vanuit de groep internationale medewerkers zelf komen geluiden dat goede huisvesting en goed werkgeverschap noodzakelijk zijn. Huisvesting en goed werkgeverschap zijn voor internationale medewerkers belangrijke factoren waarop ze kiezen in welk land en welke sector zij willen werken.

Als we dit in Nederland niet beter regelen, kan dat tot gevolg hebben dat we minder internationale medewerkers kunnen werven dan er nodig zijn om het werk gedaan te krijgen. Deze problematiek wordt versterkt doordat de toestroom vanuit landen waar traditioneel veel internationale medewerkers komen, stokt. Ook daar zorgen vergrijzing van de beroepsbevolking en economische groei ervoor dat mensen liever in hun eigen regio aan de slag gaan.

Wat vragen we van u
In de optiek van de Nederlandse tuinbouw moeten alle betrokken partijen ervoor zorgen dat de positie van Nederland op de internationale arbeidsmarkt verbeterd wordt. Het creëren van draagvlak is hiervoor een vereiste. Daarnaast is het voorwaardelijk dat er een versnelling komt in de realisatie van nieuwe huisvestingsoplossingen.

Uit de Decisio-cijfers en uit de hierover tijdens het webinar van Greenports Nederland (28 maart 2022) gevoerde discussie blijkt dat het versneld faciliteren van short stay huisvestingsfaciliteiten aan de randen van of buiten BSD

[1] bron: CBS StatLine

(bestaand stads- en dorpsgebied), aan de randen van industrieterreinen en op de bedrijfsterreinen van ondernemers het snelst tot resultaten leidt. Dat betekent overigens niet dat de regionale en gemeentelijke opgaven voor de realisatie van mid- en long stay faciliteiten geen aandacht behoeven.

Het is noodzakelijk dat alle betrokken partijen – zijnde gemeenten, provincies, het Rijk, huisvesters, uitzenders en werkgevers – hiervoor verantwoordelijkheid nemen en onderling bindende, afdwingbare afspraken maken. Uit de praktijk blijkt dat het regionale samenwerking en afstemming voorwaarden voor succes zijn.

Bijlage 3 Inspiratieboek

Nederland komt 120.000 plekken tekort voor de huisvesting van internationale medewerkers. Om de realisatie van voldoende nieuwe en kwalitatief goede huisvestingslocaties te stimuleren hebben LTO Nederland en Greenports Nederland gezamenlijk het inspiratieboek 'Een plek onder de zon' samengesteld.

Het boek inventariseert de succesfactoren uit de praktijk vanuit verschillende goede voorbeelden door heel Nederland. Het boek biedt bestuurders, gemeenten en ondernemers handvatten om de realisatie van passende huisvesting te versnellen.

U kunt het boek downloaden via de volgende link: ***Download hier het inspiratieboek***.